วารสารวิชาการสาธารณสุข
ปีที่ 32 ฉบับที่ 2 มีนาคม - เมษายน 2566

Journal of Health Science
Vol. 32 No. 2, March - April 2023

นิพนธ์ต้นฉบับ *Original article*

การพัฒนารูปแบบมาตรการปลอดภัยสำหรับองค์กรเพื่อป้องกันการแพร่ระบาดของโรคโควิด 19: กรณีศึกษาบริเวณถนนคนเดินกาดข่วงเมืองน่าน

จงจิต ปินศิริ ส.ม.*
เจษฎากร โนอินทร์ ส.ด.**
นิรัชรา ลิลละฮ์กุล ส.ด.***
** สำนักงานสาธารณสุขจังหวัดน่าน*
*** มหาวิทยาลัยราชภัฏพิบูลสงคราม อำเภอเมือง จังหวัดพิษณุโลก*
**** วิทยาลัยการสาธารณสุขสิรินธร อำเภอเมือง จังหวัดยะลา*

วันรับ: 24 ก.ย. 2565
วันแก้ไข: 14 ก.พ. 2566
วันตอบรับ: 24 ก.พ. 2566

บทคัดย่อ การวิจัยมีวัตถุประสงค์เพื่อการพัฒนารูปแบบมาตรการปลอดภัยสำหรับองค์กรเพื่อป้องกันการแพร่ระบาดของโรคโควิด 19 กลุ่มตัวอย่าง แบ่งเป็น 3 กลุ่มคือ (1) ประชาชนทั่วไปและนักท่องเที่ยว จำนวน 369 คน (2) ผู้ค้าขายสินค้าและบริการ จำนวน 30 คน และ (3) กลุ่มคณะทำงานมาตรการปลอดภัยสำหรับองค์กรของสำนักงานสาธารณสุข-จังหวัดน่าน จำนวน 21 คน ใช้ระเบียบวิธีวิจัยและพัฒนา เก็บข้อมูลระหว่าง เมษายน 2565 - มิถุนายน 2565 ผลการวิจัยพบว่า รูปแบบมาตรการปลอดภัยสำหรับองค์กรถนนคนเดินกาดข่วงเมืองน่าน ในการป้องกันการแพร่ระบาดของโรคโควิด 19 สำหรับองค์กรถนนคนเดินกาดข่วงเมืองน่าน ได้แก่ รูปแบบ “น่าน + 3 ประสานสัมพันธ์ป้องกันโควิด 19 ของกลุ่มบุคคล 3 กลุ่ม ได้แก่ (1) ประชาชนทั่วไปและนักท่องเที่ยว (2) ผู้ค้าขายสินค้าและบริการ และ (3) องค์กรหน่วยงานภาครัฐ ภายใต้ 3 มาตรการสำคัญซึ่งเป็นแนวทางในการควบคุมป้องกันโรคโควิด 19 ได้แก่ (1) มาตรการและพฤติกรรมของการใช้ชีวิตในวิถีใหม่ (2) มาตรการด้านความสะอาด และความปลอดภัย และ (3) มาตรการด้านการระบายอากาศ โดยมี 3 องค์ประกอบ คือ องค์ประกอบที่ 1 ประชาชนทั่วไป/นักท่องเที่ยว ประกอบด้วย 8 กิจกรรม ได้แก่ (1) การสวมหน้ากากอนามัย 2) การเว้นระยะห่าง (3) การเดินช่องทางเดียว (4) การซื้อ-ขายสินค้าผ่านฉากกั้น (5) การบริการตนเอง (6) การใช้ E-payment (7) การลดการสัมผัสเครื่องใช้ และ (8) การไม่สูบบุหรี่ หรือดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ องค์ประกอบที่ 2 ผู้ค้าขายสินค้าและบริการ ประกอบด้วย 6 กิจกรรม ได้แก่ (1) การสวมหน้ากากอนามัย (2) การเว้นระยะห่างทางสังคม (3) การปิดอาหารหรือสินค้าให้มิดชิด (4) การทำความสะอาดแผงจำหน่าย (5) การใช้ E-payment และ (6) การมีสถานที่โล่ง ลดแออัดและหนาแน่น และองค์-ประกอบที่ 3 องค์กรหน่วยงานภาครัฐ ประกอบด้วย 3 กิจกรรม ได้แก่ (1) การกำหนดนโยบายมาตรการ New Normal (2) การสร้างเครือข่าย และ (3) การประเมินติดตาม และควบคุมกำกับ และผลการประเมินความสำเร็จของรูปแบบ พบว่า มีระดับของความพึงพอใจ และความเชื่อมั่นต่อมาตรการปลอดภัยสำหรับองค์กรเพื่อป้องกันการแพร่ระบาดของโรคโควิด 19 ของจังหวัดน่านอยู่ในระดับมากที่สุด ร้อยละ 87.6 ผลการวิจัยครั้งนี้ สามารถนำรูปแบบไปใช้ในการควบคุมป้องกันโรคระบาดที่มีบริบทใกล้เคียงถนนคนเดินกาดข่วงเมืองน่าน

คำสำคัญ: **โรคโควิด 19; การพัฒนารูปแบบ; มาตรการปลอดภัยสำหรับองค์กรถนนคนเดิน**

บทนำ

จากสถานการณ์การระบาดของโรคโควิด 19 ระลอกที่ 3 มีความรุนแรงเป็นอย่างมาก ถึงแม้ว่าการระบาดในระลอกนี้เริ่มต้นจากการระบาดแบบกลุ่มในสถานบันเทิงในกรุงเทพมหานครและปริมณฑล ซึ่งเกิดจากเชื้อกลายพันธุ์สายพันธุ์อังกฤษ B.1.1.7[1] ที่มีความสามารถในการแพร่เชื้อมากกว่าสายพันธุ์เดิม การอุบัติของโรคโควิด 19 จึงเป็นสถานการณ์ที่คาดว่าจะยังคงอยู่ยาวนาน จนทำให้เกิดการเปลี่ยนแปลงอย่างถาวรในหลายพฤติกรรมของผู้ปฏิบัติงาน และประเทศไทยมีมาตรการเชิงรุกในการพิจารณาปรับมาตรการและนโยบายการตรวจโรค มาตรการกักแยกโรค แนวทางการปรับนโยบายวัคซีนเฉพาะหน้าและใช้นโยบายล็อคดาวน์เพื่อให้เกิดประสิทธิภาพสูงสุด สำหรับการปรับตัวให้เข้ากับสถานการณ์ทั้งด้านร่างกาย ด้านอัตมโนทัศน์ ด้านบทบาทหน้าที่ และด้านการพึ่งพาระหว่างกัน จึงเป็นสิ่งสำคัญที่ผู้ปฏิบัติงานพึงปฏิบัติเพื่อเตรียมพร้อมสู่ New Normal วิถีชีวิตแนวใหม่ในการใช้เทคโนโลยีและอินเทอร์เน็ต การเว้นระยะห่างทางสังคม การดูแลใส่ใจสุขภาพให้เกิดความคุ้นชิน และการสร้างสมดุลชีวิต เพื่อให้การปฏิบัติงานที่บ้านสามารถยกระดับคุณภาพชีวิตสร้างสมดุลระหว่างชีวิตการปฏิบัติงานกับชีวิตส่วนตัว สร้างแรงจูงใจและเพิ่มประสิทธิภาพการปฏิบัติงาน[2] ในขณะที่กระทรวงสาธารณสุข โดยกรมอนามัยและกรมควบคุมโรค ได้ร่วมกันกำหนดแนวปฏิบัติตามมาตรการปลอดภัยสำหรับองค์กร (COVID-free setting) ใช้ในช่วงการเปลี่ยนผ่านของกิจการหรือกิจกรรมที่มีการผ่อนคลายให้ดำเนินการเพื่อเป็นแนวทางให้คณะกรรมการควบคุมโรคติดต่อกรุงเทพมหานคร หรือคณะกรรมการควบคุมโรคติดต่อจังหวัด ออกประกาศให้เป็นแนวปฏิบัติ ตลอดจนกำกับดูแลและติดตาม การดำเนินการของสถานที่ กิจการหรือกิจกรรมในพื้นที่ควบคุมสูงสุดและเข้มงวด และพื้นที่นำร่องการท่องเที่ยว โดยเริ่มใช้ตั้งแต่วันที่ 1 ตุลาคม 2564 จนกว่าจะมีการเปลี่ยนแปลง ได้มีการจัดประเภทกิจการ กิจกรรม ตามระดับความเสี่ยง โดยคำนึงถึงปัจจัยเสี่ยงสำคัญ ได้แก่ ความหนาแน่นของการให้บริการ ความสะอาด และสุขลักษณะของสถานที่ การระบายอากาศ ลักษณะของกิจกรรมและการสัมผัส (สัมผัสใกล้ชิด มีโอกาสสัมผัสสารคัดหลั่ง ถอดหน้ากาก หรือตะโกน) ระยะเวลาการเข้าร่วมกิจกรรม และความปลอดภัยของสภาพแวดล้อมที่เกี่ยวข้อง[3]

จากข้อมูลตั้งแต่วันที่ 30 ธันวาคม 2562 ถึงวันที่ 24 กันยายน พ.ศ. 2564 พบว่า ทั่วโลกมีผู้ติดเชื้อโรคโควิด 19 สะสมจำนวน 230,418,451 คน และพบยอดผู้เสียชีวิตสะสมเพิ่มสูงขึ้นถึง 4,724,876 คน สำหรับสถานการณ์ในประเทศไทยพบว่ามีผู้ติดเชื้อสะสม 1,537,310 คน และเสียชีวิต 16,016 คน[4] ในส่วนของจังหวัดน่าน นับเป็นจังหวัดที่เกิดผลกระทบจากการระบาดของโรคโควิด 19 เช่นกัน จากรายงานการเฝ้าระวังพบว่า มีผู้ป่วยสะสมตั้งแต่เริ่มการระบาด จนถึงปัจจุบัน 103,640 ราย เสียชีวิตสะสม 113 ราย[5] การป้องกันการติดเชื้อโรคโควิด 19 จึงเป็นประเด็นสำคัญสำหรับประชากรโลก องค์การอนามัยโลกให้คำแนะนำเกี่ยวกับการป้องกันการติดเชื้อโรคโควิด 19 ของประชาชน คือ การสวมหน้ากากอนามัย การล้างมือบ่อย ๆ การเว้นระยะห่างอย่างน้อย 1-2 เมตร หลีกเลี่ยงการสัมผัสตา จมูก และปาก ถ้ามีไข้ ไอ หายใจลำบากหรืออาการผิดปกติอื่น เช่น การรับรสหรือรับกลิ่นลดลงให้รีบมาพบแพทย์[6,7]

สำนักงานสาธารณสุขสุขจังหวัดน่านได้มีคำสั่งแต่งตั้งคณะทำงานมาตรการปลอดภัยสำหรับองค์กรขึ้นเพื่อวิเคราะห์ปัญหา วางแผนและจัดทำแผนด้านมาตรการความปลอดภัยสำหรับองค์กร โดยมีการส่งเสริมการดำเนินงานและบูรณาการ การมีส่วนร่วมกับภาคีเครือข่ายหน่วยงานภาครัฐและเอกชนในพื้นที่จังหวัดน่าน สร้างกระแสความตระหนักถึงมาตรการปลอดภัยจากโรคโควิด 19 และการพัฒนาระบบการบริหารจัดการข้อมูลสถานประกอบการที่ปลอดภัย โดยมีรูปแบบและแนวทางการดำเนินงานตามมาตรการในแต่ละพื้นที่เสี่ยงตามบริบทที่แตกต่างกัน เช่น ห้างสรรพสินค้า ร้านค้า ร้านอาหาร โรงแรม โรงพยาบาล หรือสถานที่ออกกำลังกาย

โดยเฉพาะพื้นที่ที่มีประชาชนไปรวมตัวกันในกิจกรรมที่มีความเสี่ยงสูง เช่น ถนนคนเดินกาดข่วงเมืองน่าน ซึ่งเป็นพื้นที่ที่มีความสำคัญต่อการท่องเที่ยวของจังหวัดน่าน ตั้งอยู่ข้างวัดภูมินทร์ ตำบลในเมือง อำเภอเมืองน่าน และเป็นเป้าหมายหลักของนักท่องเที่ยวที่เดินทางมาเยือนน่านเพื่อเยี่ยมชมความงามของน่านยามค่ำคืน การพัฒนาการท่องเที่ยวในรูปแบบของถนนคนเดิน นับเป็นส่วนสำคัญในการช่วยเพิ่มรายได้ให้กับผู้ประกอบการในท้องถิ่น ส่งเสริมวิถีการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมที่เป็นอัตลักษณ์ในขณะเดียวกันก็มีผลกระทบสิ่งแวดล้อมที่สืบเนื่องจากกิจกรรมการท่องเที่ยว[8] โดยมีการจัดกิจกรรมขายสินค้าและบริการในวันหยุดสุดสัปดาห์ (วันศุกร์-เสาร์-อาทิตย์) มีผู้ประกอบการร้านค้า (บูท) จำนวน 194 ร้าน และมีผู้ค้าจำนวน 278 ราย และจากการดำเนินงานที่ผ่านมาพบว่าในแต่ละสัปดาห์มักจะมีนักท่องเที่ยวจากทั่วทุกสารทิศได้เดินทางมาร่วมกิจกรรมและจับจ่ายซื้อ-ขายสินค้า ณ ที่แห่งนี้เป็นจำนวนมากเฉลี่ย 200-300 คนต่อวัน[9]

กาดข่วงเมืองน่าน หรือถนนคนเดินกาดข่วงเมืองน่านมีบริบทเป็นสถานที่มีความเสี่ยงของการแพร่ระบาดของโรคโควิด 19 หรือโรคอุบัติใหม่ต่าง ๆ ที่อาจเกิดในอนาคต ประกอบกับมาตรการด้านมาตรการปลอดภัยสำหรับองค์กร (COVID-free setting) ซึ่งเป็นนโยบายของกระทรวงสาธารณสุขดังกล่าว ผู้วิจัยซึ่งเป็นบุคลากรของสำนักงานสาธารณสุขจังหวัดน่านที่ปฏิบัติเกี่ยวข้องเชิงนโยบายด้านสาธารณสุข ทั้งในระดับส่วนกลางและระดับพื้นที่ และเป็นประธานคณะทำงาน จึงมีความสนใจที่จะศึกษาวิจัยเพื่อให้ทราบถึงสถานการณ์ของการระบาด พฤติกรรม และประสิทธิผลของรูปแบบมาตรการตามนโยบายของจังหวัดที่ได้ประกาศใช้ไปแล้วว่ามีความเหมาะสมสอดคล้องกับบริบท รูปแบบและมาตรการจะมีวิธีการ ทิศทางหรือแนวโน้มของการปรับเปลี่ยนเพื่อให้ทันเหตุการณ์ต่าง ๆ เพื่อนำผลที่ได้เป็นข้อเสนอแนะเพิ่มเติมให้ผู้บริหารของหน่วยงานในระดับจังหวัดเพื่อการตัดสินใจเพื่อการเฝ้าระวังโรคโควิด 19 และโรคอุบัติใหม่ที่อาจจะเกิดในอนาคตต่อไป

การศึกษานี้มีวัตถุประสงค์เพื่อประเมินสถานการณ์พฤติกรรมการปฏิบัติตนของนักท่องเที่ยว และพฤติกรรมการปฏิบัติตนของผู้ขายสินค้าและบริการตามมาตรการปลอดภัยสำหรับองค์กรถนนคนเดินกาดข่วงเมืองน่าน ในการป้องกันการแพร่ระบาดของโรคโควิด 19 และนำสู่การพัฒนารูปแบบมาตรการปลอดภัย ตลอดจนประเมินผลความสำเร็จของรูปแบบมาตรการปลอดภัยสำหรับองค์กรถนนคนเดินกาดข่วงเมืองน่าน ในการป้องกันการแพร่ระบาดของโรคโควิด 19

วิธีการศึกษา

การวิจัยนี้ใช้ระเบียบวิธีวิจัยและพัฒนา โดยใช้กรอบแนวคิดการปฏิบัติตัวตามวิถีใหม่ (New Normal) และนโยบายเพื่อพัฒนารูปแบบมาตรการปลอดภัยสำหรับองค์กร รวบรวมข้อมูลตามรูปแบบวิธีการวิจัยเชิงคุณภาพและเชิงปริมาณ โดยแบ่งการศึกษาออกเป็น 3 ระยะ คือ

ระยะที่ 1 ศึกษาและประเมินสถานการณ์พฤติกรรมการปฏิบัติตนของประชาชนทั่วไปและนักท่องเที่ยว และพฤติกรรมการปฏิบัติตนของผู้ค้าขายสินค้าและบริการตามมาตรการปลอดภัยสำหรับองค์กรถนนคนเดินกาดข่วงเมืองน่าน ในการป้องกันการแพร่ระบาดของโรคโควิด 19 ซึ่งในขั้นตอนนี้เป็นการศึกษาเชิงปริมาณ

ประชากรที่ศึกษาเป็นประชาชนทั่วไปและนักท่องเที่ยวที่มาเที่ยวบริเวณถนนคนเดินข่วงเมืองน่าน ทั้งที่เดินทางมาจากในจังหวัด และต่างจังหวัดในช่วงระหว่างวันที่ 1 เมษายน - 30 มิถุนายน 2565 คำนวณกลุ่มตัวอย่างโดยใช้สูตรของ Krejcie RV และ Morgan DW[10] ได้ขนาดกลุ่มตัวอย่าง 369 คน โดยกำหนดเกณฑ์การคัดเลือก ดังนี้ (1) ประชาชนทั่วไปและนักท่องเที่ยว ที่มีอายุตั้งแต่ 18 ปีขึ้นไป และ (2) เดินทางมาเที่ยวบริเวณถนนคนเดินกาดข่วงเมืองน่านในช่วงระหว่างวันที่ 1 เมษายน - 30 มิถุนายน 2565 และ (3) ได้รับวัคซีนครบ 2 เข็ม ตามมาตรการควบคุมป้องกันโควิด 19 ยินยอมให้ข้อมูลในการศึกษาวิจัย ส่วนเกณฑ์คัดออก คือ

ตอบแบบสอบถามไม่สมบูรณ์ ครบถ้วน

การสุ่มกลุ่มตัวอย่าง สุ่มแบบบังเอิญ โดยการจัดทำภาพสแกนคิวอาร์โค้ด และให้ผู้ที่มาเที่ยวได้ตอบแบบสอบถามผ่านระบบออนไลน์บนอุปกรณ์มือถือ หรือเครื่องมือสื่อสารที่สามารถบันทึกข้อมูลได้ที่นำมาด้วย

เครื่องมือที่ใช้ ได้แก่ แบบสำรวจออนไลน์ ซึ่งประกอบด้วย

1) ข้อมูลทั่วไป ได้แก่ เพศ อายุ การศึกษา อาชีพ การได้รับการตรวจคัดกรองด้วย antigen test kit หรือ ATK และการได้รับวัคซีนป้องกันโรคโควิด และโรคประจำตัว

2) การใช้ชีวิตวิถีใหม่ New Normal ประกอบด้วยการได้รับการตรวจ ATK การได้รับวัคซีน การสวมหน้ากากอนามัย การเว้นระยะห่างทางสังคม และการดูแลสุขภาพจากภาวะความเสี่ยงของโรคประจำตัว

3) ความรู้เกี่ยวกับโรคโควิด 19 จำนวน 5 ข้อ เป็นแบบเลือกตอบถูกหรือผิด มาตราส่วนประมาณค่าตามแบบของ Guttman L[11] โดยความรู้ระดับสูง หมายถึง ค่าคะแนนความรู้อยู่ระหว่าง 4–5 คะแนน ความรู้ระดับปานกลาง ค่าคะแนนความรู้อยู่ระหว่าง 2–3 คะแนน ความรู้ระดับต่ำ หมายถึง ค่าคะแนนความรู้อยู่ระหว่าง 0–1 คะแนน

4) ทัศนคติและข้อคิดเห็นต่อมาตรการป้องกันโรคโควิด 19 จำนวน 15 ข้อ ลักษณะข้อคำถามเป็นมาตราส่วนประมาณค่าที่มี 3 ระดับคือ เห็นด้วย ไม่แน่ใจ ไม่เห็นด้วย การแปลความหมายค่าคะแนนเฉลี่ยใช้เกณฑ์การแปลความหมายแบ่งออกเป็น 3 ระดับ ดังนี้ ค่าคะแนนเฉลี่ยระหว่าง 2.34–3.00 หมายถึงมาก ค่าคะแนนเฉลี่ยระหว่าง 1.68–2.33 หมายถึงปานกลาง ค่าคะแนนเฉลี่ยระหว่าง 1.00 – 1.67 หมายถึงน้อย

5) พฤติกรรมการปฏิบัติเพื่อป้องกันตนเอง จำนวน 5 ข้อคำถามเป็นมาตราส่วนประมาณค่าพฤติกรรมการปฏิบัติ แบ่ง 3 ระดับคือ ทุกครั้ง บางครั้ง ไม่ปฏิบัติ โดยมีเกณฑ์ การแปลผลจาก จำนวนข้อคำถาม 5 ข้อ แบ่งออกเป็น 3 ระดับ โดยพิจารณาจากค่าเฉลี่ย ระดับคะแนน ดังนี้ ระดับสูง หมายถึง คะแนนอยู่ระหว่าง 11–15 คะแนน ระดับปานกลาง หมายถึง คะแนนอยู่ระหว่าง 6 – 10 คะแนนระดับต่ำ หมายถึง คะแนนอยู่ระหว่าง 1–5 คะแนน

การตรวจสอบคุณภาพเครื่องมือวิจัย

ตรวจสอบความเที่ยงตรงตามเนื้อหา (content validity) โดยนำแบบสอบถามที่ได้เสนอต่อผู้ทรงคุณวุฒิ 3 คน ได้แก่ ผู้เชี่ยวชาญด้านวิจัย 1 คน แพทย์ที่มีความเชี่ยวชาญด้านการดูแลผู้ป่วยโรคโควิด 19 1 คน และนักระบาดวิทยา 1 คน พิจารณาตรวจสอบความเที่ยงตรงตามเนื้อหา (content validity) นำมาหาค่าดัชนีความสอดคล้อง (IOC) ได้เท่ากับ 0.5–1.00

การตรวจสอบความเชื่อมั่น (reliability) นำแบบสอบถามที่ผ่านการตรวจสอบเชิงเนื้อหาจากผู้เชี่ยวชาญทั้ง 3 มาทดลองใช้กับกลุ่มที่มีลักษณะเหมือนกับกลุ่มตัวอย่าง ได้แก่ ประชาชนนักท่องเที่ยว รวมจำนวน 30 คน เพื่อหาค่าความเชื่อมั่นโดยใช้ค่า Cronbach's alpha coefficient ได้ค่าความเชื่อมั่นเท่ากับ 0.83

การวิเคราะห์ข้อมูล

วิเคราะห์ข้อมูลทั่วไป การใช้ชีวิตวิถีใหม่ New Normal ความรู้เกี่ยวกับโรคโควิด 19 ทัศนคติและข้อคิดเห็นต่อมาตรการป้องกันโรค และพฤติกรรมการปฏิบัติเพื่อป้องกันตนเอง โดยใช้สถิติ จำนวน ความถี่ ร้อยละ ค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ค่าสูงสุด ต่ำสุด

ระยะที่ 2 พัฒนารูปแบบและยืนยันรูปแบบมาตรการปลอดภัยสำหรับองค์กรถนนคนเดินกาดช่วงเมืองน่าน ในการป้องกันการแพร่ระบาดของโรคโควิด 19

ผู้ให้ข้อมูล คือ คณะทำงานมาตรการปลอดภัยสำหรับองค์กรของสำนักงานสาธารณสุขจังหวัดน่าน จำนวน 21 คน โดยกำหนดคุณสมบัติเป็นคณะทำงานตามคำสั่งสำนักงานสาธารณสุขจังหวัดน่าน และยินดีให้ความร่วมมือเข้าร่วมกิจกรรม

เครื่องมือที่ใช้ในการพัฒนารูปแบบ นำปัจจัยที่ได้จากการวิเคราะห์ข้อมูลในระยะที่ 1 มาเชื่อมโยงความสัมพันธ์กับมาตรการความปลอดภัยสำหรับองค์กรก่อนนำไปให้ผู้มีส่วนเกี่ยวข้องร่วมแสดงความคิดเห็นในเวทีสนทนา-

กลุ่ม เพิ่มเติมรายละเอียดของบทบาทหน้าที่ และกิจกรรมในแต่ละประเด็นขององค์ประกอบ และปัจจัยที่เกี่ยวข้อง พร้อมกับยืนยันรูปแบบที่เหมาะสมกับบริบทของกาด-ข่วงเมืองน่าน

การวิเคราะห์ข้อมูล

นำข้อมูลที่ได้จากเวทีสนทนากลุ่ม มาสรุปประเด็น (thematic) โดยใช้แนวคิด การแสวงจุดร่วม และสงวนจุดต่าง จากนั้นนำประเด็นที่ได้มาแยกแยะปัจจัยเพิ่มเติมขององค์ประกอบใหม่ที่ได้พัฒนาขึ้น แต่ละองค์ประกอบ และเชื่อมโยงความสัมพันธ์ใหม่ให้สอดคล้องเหมาะสมกัน พัฒนาร่างรูปแบบจำลองที่สร้างขึ้นใหม่ โดยวาดแผนที่ความคิดให้มีความสมบูรณ์ครอบคลุมทุกประเด็นที่ได้จากการสนทนากลุ่มของผู้เข้าร่วมเวที และยืนยันรูปแบบโดยการสรุปมติข้อคิดเห็นในแต่ละประเด็นขององค์-ประกอบ

ระยะที่ 3 ประเมินผลความสำเร็จของรูปแบบมาตร-การปลอดภัยสำหรับองค์กรถนนคนเดินกาดข่วงเมืองน่าน ในการป้องกันการแพร่ระบาดของโรคโควิด 19

กลุ่มตัวอย่าง คือ ผู้ค้าขายสินค้าและบริการบริเวณถนนคนเดินกาดข่วงเมืองน่าน จำนวน 194 ร้าน โดยเป็นผู้ขายสินค้าหรือบริการในที่แห่งนี้มาแล้วเป็นระยะเวลามากกว่า 6 เดือน และยินยอมให้ข้อมูลในการศึกษาวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย ใช้แบบสอบถามที่สร้างขึ้นตามแนวคิดมาตรการปลอดภัยสำหรับองค์กร ของสำนักงานสาธารณสุขจังหวัดน่าน ซึ่งประกอบด้วย ข้อมูลปัจจัยส่วนบุคคล และความคิดเห็นต่อมาตรการและนโยบายการปฏิบัติตามมาตรการของผู้ประกอบการ และความพึงพอใจต่อมาตรการปลอดภัยสำหรับองค์กร ในประเด็นมาตรการด้านความสะอาดและความปลอดภัย (clean and safe) มาตรการด้านการเว้นระยะห่าง (dis-tancing) มาตรการด้านการระบายอากาศ (ventilation)

การตรวจสอบคุณภาพเครื่องมือวิจัย ตรวจสอบความเที่ยงตรงตามเนื้อหา โดยนำแบบสอบถามที่ได้เสนอต่อผู้ทรงคุณวุฒิ 3 คน ได้แก่ ผู้เชี่ยวชาญด้านวิจัย 1 คน แพทย์ที่มีความเชี่ยวชาญด้านการดูแลโรคโควิด 19 1 คน และนักระบาดจำนวน 1 คน พิจารณาตรวจสอบความเที่ยงตรงตามเนื้อหา (content validity) นำมาหาค่าดัชนีความสอดคล้อง (IOC) ได้เท่ากับ 0.5-1.00

การตรวจสอบความเชื่อมั่น โดยนำมาทดลองใช้กับกลุ่มที่มีลักษณะเหมือนกับกลุ่มตัวอย่าง ได้แก่ ผู้ค้าขายสินค้าและบริการ รวมจำนวน 30 คน เพื่อหาค่าความเชื่อมั่น (reliability) โดยใช้ค่า Cronbach's alpha coefficient ได้ค่าความเชื่อมั่นเท่ากับ 0.73

การวิเคราะห์ข้อมูล ได้แก่ ข้อมูลปัจจัยส่วนบุคคล และความคิดเห็นต่อมาตรการและนโยบายการปฏิบัติตามมาตรการของผู้ประกอบการ และความพึงพอใจต่อมาตรการปลอดภัยสำหรับองค์กร (COVID-free setting) ของจังหวัดน่าน โดยใช้สถิติเชิงพรรณนา การแจกแจงความถี่ จำนวนร้อยละ ค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบน-มาตรฐาน

ขั้นตอนการเก็บรวบรวมข้อมูล

1. การเก็บข้อมูลด้วยเครื่องมือที่เป็นแบบสอบถามออนไลน์ ประชาชนทั่วไปและนักท่องเที่ยวใช้การประชาสัมพันธ์และการสแกนคิวอาร์โค้ด ส่วนผู้ค้าขายสินค้าและบริการ ใช้การส่งลิงค์ URL ของแบบสอบถามทางกลุ่มไลน์

2. สำหรับการทำกระบวนการกลุ่ม ได้ทำหนังสือเชิญผู้ให้ข้อมูลเข้าร่วมโดยการจัดที่นั่งและการป้องกันการติดต่อของโรคตามมาตรการ เว้นระยะห่าง สวมหน้ากาก และล้างมืออย่างเคร่งครัดทุกขั้นตอน และขออนุญาตบันทึกเสียงการสนทนา โดยการนัดหมายวัน เวลา และสถานที่เพื่อสนทนาตามความสะดวกของผู้ให้ข้อมูล ไม่รบกวนชีวิตประจำวัน ระหว่างการสนทนาหากมีคำถามใดที่ไม่สะดวกใจในการตอบก็มีอิสระที่จะไม่ตอบจะได้ไม่เกิดผลเสียกับผู้ให้ข้อมูล ก่อนการดำเนินการ ผู้วิจัยแจ้งให้ทราบถึงวัตถุประสงค์ ประโยชน์ที่จะได้รับจากการวิจัย คุณค่าของข้อมูลที่ได้รับจากผู้ให้สัมภาษณ์ และชี้แจงขั้นตอนการดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูล โดยข้อมูลที่ได้รับมาจะเก็บเป็นความลับ ไม่เปิดเผยเป็นรายบุคคล สิทธิของผู้เข้าร่วมโครงการคือสามารถออกจากการศึกษาได้หรือ

หยุดการสัมภาษณ์เมื่อไหร่ก็ได้

การพิทักษ์สิทธิกลุ่มตัวอย่าง

ขอรับการรับรองจากคณะกรรมการพิจารณาจริยธรรมการวิจัยในมนุษย์ของสำนักงานสาธารณสุขจังหวัดน่าน เลขที่โครงการ Nan Rec 65-06 วันที่รับรอง 1 เมษายน 2565 วันหมดอายุ 31 มีนาคม 2566 นอกจากนี้ มีการพิทักษ์สิทธิกลุ่มตัวอย่างโดยชี้แจงรายละเอียดครอบคลุมข้อมูลต่อไปนี้ (1) ชื่อและข้อมูลเกี่ยวกับผู้วิจัย (2) วัตถุประสงค์และประโยชน์ที่ได้รับจากการวิจัย (3) ขั้นตอนการเก็บรวบรวมแบบสอบถาม ไม่มีการระบุชื่อของผู้ตอบในแบบสอบถาม (4) การเก็บรักษาข้อมูลเป็นความลับ (5) การเสนอผลงานวิจัยในภาพรวม และ (6) สิทธิที่จะตอบรับหรือปฏิเสธการเข้าร่วมการวิจัย หรือสิทธิที่จะถอนตัวออกจากการวิจัยได้ตลอดเวลา โดยไม่มีผลกระทบต่อการปฏิบัติงานของผู้ตอบแบบสอบถามและข้อมูลทั้งหมดจะถูกทำลายภายใน 1 ปี ภายหลังจากที่ผลการวิจัยได้รับการเผยแพร่แล้ว

ผลการศึกษา

ขั้นตอนที่ 1 การประเมินสถานการณ์พฤติกรรมการปฏิบัติตนของประชาชนทั่วไปและนักท่องเที่ยว และพฤติกรรมการปฏิบัติตนของผู้ขายสินค้าและบริการตามมาตรการปลอดภัยสำหรับองค์กร ถนนคนเดินกาดข่วงเมืองน่าน ในการป้องกันการแพร่ระบาดของโรคโควิด 19

กลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่เป็นเพศหญิงร้อยละ 64.6 และเป็นเพศชายร้อยละ 35.4 โดยมีอายุระหว่าง 21-30 ปี มากที่สุดจำนวน 86 คน ร้อยละ 25.6 อายุต่ำสุด 13 ปี อายุสูงสุด 65 ปี โดยมีอายุเฉลี่ยเท่ากับ 38.50 ปี อาชีพส่วนใหญ่รับราชการรัฐวิสาหกิจ ร้อยละ 20.0 อาชีพธุรกิจส่วนตัวและค้าขายร้อยละ 14.9 ด้านการศึกษา มีการศึกษาในระดับปริญญาตรีมากที่สุดร้อยละ 59.5 ปริญญาโทหรือสูงกว่า ร้อยละ 17.3 และมีภูมิลำเนาส่วนใหญ่อาศัยอยู่ต่างจังหวัด ร้อยละ 72.3 ส่วนใหญ่ไม่มีโรคประจำตัว สำหรับกลุ่มที่มีโรคประจำตัวพบมากที่สุดได้แก่ โรคความดันโลหิตสูงร้อยละ 83.0 โรคอ้วนร้อยละ 2.1 และโรคเบาหวาน ร้อยละ 1.8

พฤติกรรมการใช้ชีวิตวิถี New Normal ของกลุ่มตัวอย่าง ได้รับการตรวจ ATK ผลตรวจเป็นลบ มากที่สุด ร้อยละ 80.21 เคยตรวจผลเป็นบวก ร้อยละ 14.0 และไม่เคยตรวจเลย ร้อยละ 3.9 ได้รับการฉีดวัคซีนครบตามเกณฑ์ร้อยละ 94.6 ได้รับ วัคซีนแต่ไม่ครบ ร้อยละ 4.8 และยังไม่ได้รับ ร้อยละ 0.6 การเดินทางเข้าร่วมกิจกรรมในชุมชน ส่วนใหญ่ร้อยละ 80.0 ไม่ได้ไปร่วมกิจกรรมในสังคม สำหรับกิจกรรมที่ไปร่วมกันมากที่สุด ได้แก่ การเดินทางไปเยี่ยมครอบครัว ญาติ หรือเพื่อน ร้อยละ 24.1 การเดินทางไปท่องเที่ยว ร้อยละ 16.1 และเดินทางไปเพื่อทำธุรกิจจำเป็น เช่น การติดต่อหน่วยราชการ ร้อยละ 17.9

ด้านความรู้เกี่ยวกับโรคโควิด 19 พบว่ากลุ่มตัวอย่างในบริเวณถนนคนเดินกาดข่วงเมืองน่าน มีความรู้เรื่องโรคโควิด 19 ว่าทุกคนไม่ว่าจะอยู่ในช่วงวัยใดสามารถติดเชื้อโควิด 19 ได้ ร้อยละ 93.8 และรู้ว่าเชื้อโรคสามารถแพร่กระจายได้ ผ่านทางการไอ จาม สัมผัสร่างกาย น้ำมูก น้ำลาย หรือสิ่งของเครื่องใช้ร่วมกัน ร้อยละ 93.5 รู้ว่ามีระยะฟักตัวของโรคโควิด 19 อยู่ที่ 5-6 วันแต่อาจนานถึง 14 วัน ร้อยละ 92.9 และไม่รู้ว่าเชื้อโควิด 19 ไม่ได้เป็นไวรัสชนิดเดียวกันกับไวรัสที่ก่อให้เกิดโรคระบบทางเดินหายใจเฉียบพลันร้ายแรง หรือซาร์ส สำหรับระดับความรู้โดยรวมอยู่ในระดับสูงร้อยละ 98.6 (ตารางที่ 1)

พฤติกรรมการปฏิบัติเพื่อป้องกันโรคโควิด 19

กลุ่มตัวอย่างในบริเวณถนนคนเดินกาดข่วงเมืองน่าน มีพฤติกรรมการปฏิบัติตัวเพื่อการป้องกันโรคโควิด 19 โดยการล้างมือบ่อย ๆ ด้วยสบู่ หรือเจลแอลกอฮอล์ ร้อย-

ตารางที่ 1 ระดับความรู้ของกลุ่มตัวอย่าง (n=369)

ระดับความรู้โดยรวม		จำนวน (คน)	ร้อยละ
ต่ำ	(1 – 1.68 คะแนน)	1	0.3
ปานกลาง	(1.69 – 3.37 คะแนน)	4	1.4
สูง	(3.38 – 5 คะแนน)	364	98.6

Mean=2.98, SD=0.146, Min=1, Max=3

ละ 94.0 ใส่หน้ากากอนามัย/หน้ากากผ้าตลอดเวลา เมื่อออกนอกบ้านหรืออยู่กับคนอื่นที่ไม่ใช่สมาชิกในบ้าน ร้อยละ 91.4 และกินอาหารร้อนและใช้ช้อนกลางเมื่อร่วมรับประทานอาหารกับผู้อื่น ร้อยละ 87.8 โดยมีพฤติกรรมโดยรวมอยู่ในระดับมาก ร้อยละ 94.0 (ดังตารางที่ 2)

ตารางที่ 2 ระดับพฤติกรรมโดยรวมของกลุ่มตัวอย่าง (n=369)

ระดับพฤติกรรมโดยรวม		จำนวน (คน)	ร้อยละ
ต่ำ	(1 – 3.33 คะแนน)	-	-
ปานกลาง	(3.34 – 6.67 คะแนน)	22	6.0
สูง	(6.68 – 10.00 คะแนน)	347	94.0

Mean=2.94, SD=0.237, Min=2, Max=3

ขั้นตอนที่ 2 การพัฒนารูปแบบมาตรการปลอดภัยสำหรับองค์กรถนนคนเดินกาดข่วงเมืองน่าน ในการป้องกันการแพร่ระบาดของโรคโควิด 19

จากร่างและพัฒนารูปแบบมาตรการปลอดภัยสำหรับองค์กรถนนคนเดินกาดข่วงเมืองน่าน ในการป้องกันการแพร่ระบาดของโรคโควิด 19 โดยมีองค์ประกอบหลักของกลุ่มบุคคล 3 กลุ่ม ได้แก่ (1) ประชาชนทั่วไปและนักท่องเที่ยว (2) ผู้ค้าขายสินค้าและบริการ (3) องค์กรหน่วยงานภาครัฐ ภายใต้ 3 มาตรการสำคัญซึ่งเป็นแนวทางในการควบคุมป้องกันโรคโควิด 19 หรือมาตรการปลอดภัยสำหรับองค์กร ซึ่งประกอบด้วย (1) มาตรการการปฏิบัติตัวซึ่งเป็นพฤติกรรมของการใช้ชีวิตในวิถีใหม่ (2) มาตรการด้านความสะอาด และความปลอดภัย และ (3) มาตรการด้านการระบายอากาศและสามารถอธิบายพฤติกรรมภายหลังการยืนยันความเหมาะสมและความเป็นไปได้ของรูปแบบโดยการเก็บรวบรวมข้อมูลจากผู้ค้าขายสินค้าและบริการ ตามบทบาทหน้าที่ที่ปฏิบัติและมีความสำคัญต่อการควบคุมป้องกันโรคโควิด 19 บริเวณถนนกาดข่วงเมืองน่าน นำข้อมูลที่ได้มาพัฒนาเป็นรูปแบบ “น่าน + 3 ประสานสัมพันธ์ป้องกันโควิด 19” ดังภาพที่ 1

ภาพที่ 1 รูปแบบมาตรการปลอดภัยสำหรับองค์กรถนนคนเดินกาดข่วงเมืองน่านในการป้องกันการแพร่ระบาดของโรคโควิด 19

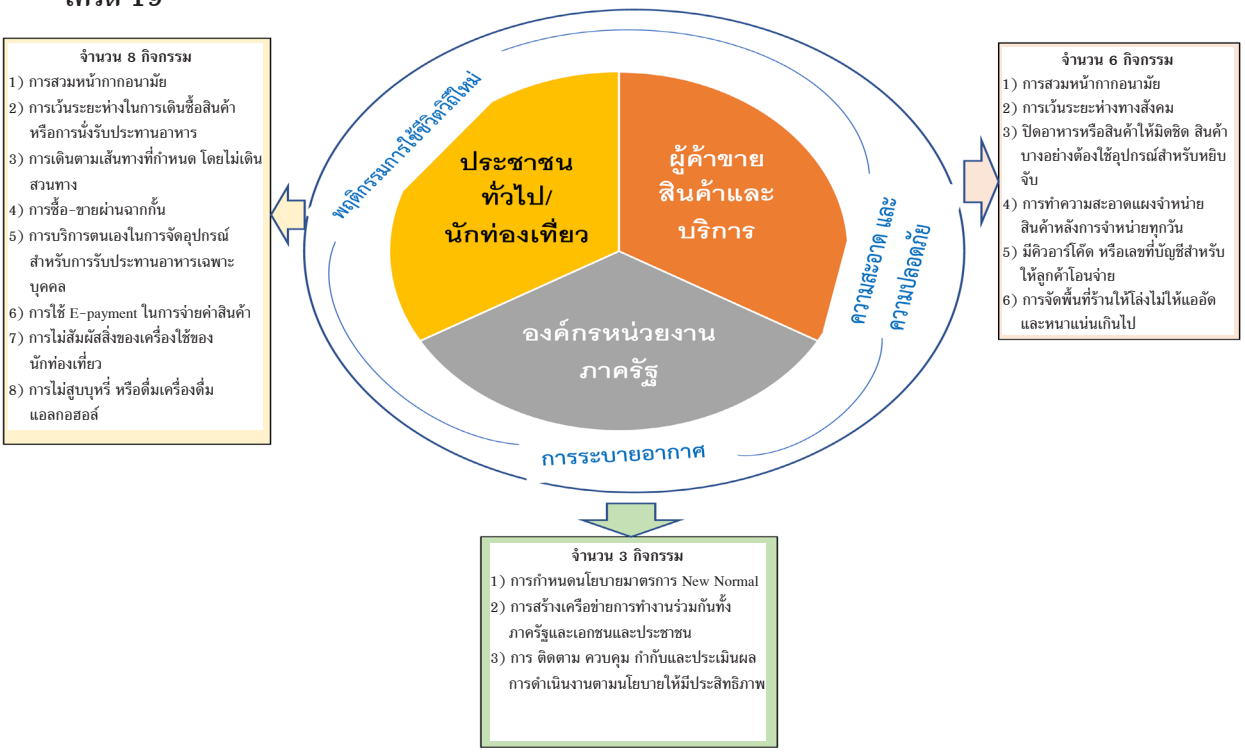

รูปแบบที่พัฒนาขึ้นเป็นรูปแบบความสัมพันธ์เชิง-โครงสร้างและพฤติกรรม ซึ่งหมายถึง โครงสร้างของกลุ่มซึ่งเปรียบเสมือนองค์กร 3 องค์กร ประกอบด้วย ประชาชนทั่วไป นักท่องเที่ยว ผู้ค้าขายสินค้าและบริการ องค์กรหน่วยงานภาครัฐ โดยที่กำหนดบทบาทหน้าที่ซึ่งถือเป็นพฤติกรรมของแต่ละกลุ่ม โดยรูปแบบที่พัฒนาขึ้นได้ผ่านกระบวนการพัฒนา ประเมินรูปแบบ มาตรการปลอดภัยสำหรับองค์กร โดยการมีส่วนร่วมและประเมินความเป็นไปได้ในการปฏิบัติตามมาตรการของ 3 กลุ่มที่เกี่ยวข้องและการสร้างเครือข่ายการทำงานร่วมกันทั้งภาครัฐและเอกชน พร้อมทั้งการติดตาม ควบคุม กำกับ และประเมินผลการปฏิบัติและการดำเนินการตามนโยบาย

ขั้นตอนที่ 3 ประเมินผลความพึงพอใจต่อมาตรการปลอดภัยสำหรับองค์กร บริเวณถนนคนเดินกาดข่วงเมือง-น่าน ในภาพรวม พบว่า มีระดับของความพึงพอใจ และความเชื่อมั่นต่อมาตรการปลอดภัยสำหรับองค์กรเพื่อป้องกันการแพร่ระบาดของโรคโควิด 19 ของจังหวัดน่านอยู่ในระดับมากที่สุด ร้อยละ 87.6 ดังแสดงในตารางที่ 3

วิจารณ์

การพัฒนารูปแบบมาตรการปลอดภัยสำหรับองค์กรเพื่อป้องกันการแพร่ระบาดของโรคโควิด 19 บริเวณถนนคนเดินกาดข่วงเมืองน่าน พบว่า ส่วนใหญ่มีพฤติกรรมตามนโยบายมาตรการปลอดภัยของรัฐบาล นอกจากนี้ยังมีการปฏิบัติตัวเพื่อการป้องกันโรคโควิด 19 โดยการล้างมือบ่อย ๆ ด้วยสบู่ หรือเจลแอลกอฮอล์ ใส่หน้ากากอนามัย/หน้ากากผ้าตลอดเวลา เมื่อออกนอกบ้านหรืออยู่กับคนอื่นที่ไม่ใช่สมาชิกในบ้าน และกินอาหารร้อนและใช้ช้อนกลางเมื่อร่วมรับประทานอาหารกับผู้อื่น โดยมีพฤติกรรมโดยรวมอยู่ในระดับมาก ร้อยละ 94.0 ซึ่งแสดงว่าประชาชนทุกกลุ่มวัยมีความตื่นตัวและเห็นด้วยกับคำแนะนำในการป้องกันโรคอย่างเคร่งครัด สอดคล้องกับหลักของการควบคุมป้องกันโรคติดต่อของกรมควบคุมโรคติดต่อที่ได้แนะนำหลักการป้องกันการติดต่อของเชื้อโรคซึ่งเป็นละอองฝอยขนาดใหญ่ โดยมีหลักการป้องกันโรคง่าย ๆ คือ “กินของร้อน ใช้ช้อนกลาง หมั่นล้างมือ สวมหน้ากากอนามัย และรักษาระยะห่างจากผู้อื่น[9]

ด้านความรู้เกี่ยวกับโรคโควิด 19 พบว่า กลุ่มนักท่อง-เที่ยว และผู้ขายสินค้าและบริการในบริเวณถนนคนเดินกาดข่วงเมืองน่าน มีระดับความรู้โดยรวมอยู่ในระดับสูง รู้ว่าทุกคนไม่ว่าจะอยู่ในช่วงวัยใดสามารถติดเชื้อโควิด 19 ได้ และรู้ว่าเชื้อโควิดสามารถแพร่กระจายได้ ผ่านทางการไอ จาม สัมผัสร่างกาย น้ำมูกน้ำลาย หรือสิ่งของเครื่องใช้ร่วมกัน แสดงว่า หากมีการสร้างความตระหนักและความร่วมมือของเครือข่ายการรับรู้ข้อมูลข่าวสารที่ถูกต้องและทันเวลา โดยการเตรียมความพร้อมด้านความรู้ และการแจ้งข่าวสารอย่างสม่ำเสมอ มีการส่งต่อข้อมูลไปยังพื้นที่ชุมชนให้มีการเฝ้าระวังในเชิงรุก ตลอดจนมีการประเมินผลกระบวนการดำเนินการอย่างเป็นระบบ ก็จะสามารถทำให้เกิดพฤติกรรมที่ดีของการดูแลสุขภาพตนเองของ

ตารางที่ 3 ความพึงพอใจและความเชื่อมั่นต่อมาตรการปลอดภัยสำหรับองค์กร (COVID-free setting) (n=194)

ความพึงพอใจและความเชื่อมั่น	มากที่สุด		มาก		ปานกลาง		น้อย		น้อยที่สุด		รวม	
	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ
ความพึงพอใจและความเชื่อมั่นต่อมาตรการปลอดภัยสำหรับองค์กรเพื่อป้องกันการแพร่ระบาดของโรคโควิด 19 ของจังหวัดน่าน	170	87.6	16	8.2	8	4.1	-		-		194	100.0

Mean=4.84, SD=0.47, Min=3, Max=5

ประชาชนในการป้องกันโรคโควิด 19 ซึ่งสะท้อนให้เห็นปัจจัยแห่งความสำเร็จของการป้องกันโรคที่เหมาะสม สอดคล้องกับการศึกษาของจิราภรณ์ ชูวงศ์ และคณะ ที่พบว่า รูปแบบการป้องกันและควบคุมการแพร่กระจายเชื้อโควิด 19 ในชุมชนมี 4 ระยะ คือ (1) การวางแผนเตรียมความพร้อมด้านความรู้ ด้านการแจ้งข่าวสาร ด้านเวชภัณฑ์ และด้านสถานที่ในการกักตัว (2) การปฏิบัติการตามแผน โดยคัดกรองผู้ที่เดินทางจากพื้นที่เสี่ยง แล้วส่งต่อข้อมูลไปยังพื้นที่ชุมชน รวมทั้งการเฝ้าระวังเชิงรุก (3) การประเมินกระบวนการและผลลัพธ์ และ (4) การสะท้อนข้อมูล[12]

รูปแบบมาตรการปลอดภัยสำหรับองค์กร ถนนคนเดินกาดข่วงเมืองน่าน ในการป้องกันการแพร่ระบาดของโรคโควิด 19 เรียกว่า “น่าน + 3 ประสานสัมพันธ์ป้องกันโควิด 19” ประกอบด้วยบทบาทพฤติกรรมและการปฏิบัติของกลุ่มคนที่เกี่ยวข้องและประสานงานกัน 3 องค์ประกอบ ได้แก่

องค์ประกอบที่ 1 ประชาชนทั่วไปและนักท่องเที่ยว มีกิจกรรมปฏิบัติ 8 กิจกรรม ได้แก่ (1) การสวมหน้ากากอนามัย (2) การเว้นระยะห่าง (3) การเดินทางเดียว (4) การซื้อ-ขายสินค้าผ่านฉากกั้น (5) การบริการตนเอง (6) การใช้ E-payment (7) การลดการสัมผัสเครื่องใช้ และ (8) การไม่สูบบุหรี่ หรือดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์

องค์ประกอบที่ 2 ผู้ค้าขายสินค้าและบริการ มีกิจกรรมปฏิบัติ 6 กิจกรรม ได้แก่ (1) การสวมหน้ากากอนามัย (2) การเว้นระยะห่างทางสังคม (3) การปิดอาหารหรือสินค้าให้มิดชิด (4) การทำความสะอาดแผงจำหน่าย (5) การใช้ E-payment และ (6) การลดความแออัดและหนาแน่น

องค์ประกอบที่ 3 องค์กรหน่วยงานภาครัฐ มีกิจกรรมปฏิบัติ 3 กิจกรรม ได้แก่ (1) การกำหนดนโยบายมาตรการ New Normal (2) การสร้างเครือข่าย และ (3) การประเมินติดตาม และควบคุมกำกับ

ผลการประเมินความสำเร็จของรูปแบบสอดคล้องกับรูปแบบของบัณฑิต เกียรติจตุรงค์ ที่พบว่า รูปแบบที่พัฒนาขึ้นมีขั้นตอน การปฏิบัติที่สำคัญคือ การสร้างความตระหนักถึงปัญหาและสาเหตุโรค การจัดทำแผนการป้องกันและควบคุมโรค การดำเนินงานป้องกันและควบคุมโรค และการติดตามและประเมินผลป้องกันและควบคุมโรค[13] ส่วนวินัย เดชร่มโพธิ์ทอง พบว่ารูปแบบที่ได้ประกอบด้วย (1) โครงสร้างของหน่วยงานที่ดำเนินการตาม มาตรการของรัฐบาล และถือปฏิบัติอย่างเคร่งครัด (2) บุคลากร มีความเพียงพอต่อการตั้งรับกับสถานการณ์ (3) มีและใช้งบประมาณจากรัฐบาลตามกรอบการจัดสรรที่รัฐบาลกำหนด (4) มีสถานที่กักกันตัวเพื่อป้องกันการระบาด และ (5) มีวัสดุ อุปกรณ์ เครื่องมือและเครื่องใช้ ที่จำเป็นและต้องใช้ เช่น หน้ากากอนามัยและเจลล้างมือแอลกอฮอล์ซึ่งมีความเพียงพอต่อการใช้งาน[14]

ประสิทธิผลของรูปแบบฯ นั้นประเมินจากความพึงพอใจและความเชื่อมั่นต่อมาตรการปลอดภัยสำหรับองค์กรเพื่อป้องกันการแพร่ระบาด ของโรคโควิด 19 ของจังหวัดน่าน พบว่า กลุ่มตัวอย่างมีความพึงพอใจและความเชื่อมั่นในระดับมากที่สุด ร้อยละ 87.6 แสดงว่าการดำเนินการในการควบคุมป้องกันโรคโดยการประสานสัมพันธ์บทบาทของผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้องให้ได้มีส่วนร่วมทุกกระบวนการและขั้นตอนโดยเฉพาะร่วมดำเนินการในส่วนที่สอดคล้องกับบริบทจะเป็นการเสริมพลังให้ผู้มีส่วนได้ส่วนเสียได้รู้สึกในความรับผิดชอบและมีคุณค่าเกิดความตระหนักในความสามารถของตนเองและความมั่นใจต่อแนวทางและมาตรการที่ตนเองได้มีส่วนร่วมในแต่ละขั้นตอน สอดคล้องกับการศึกษาของแพรพันธ์ ภูริบัญชา และคณะที่พบว่ารูปแบบการเฝ้าระวังการป้องกันควบคุมโรคไวรัสโคโรน่า 2019 ในพื้นที่เฉพาะของจังหวัดมหาสารคาม มีปัจจัยของความสำเร็จคือการมีส่วนร่วมของหน่วยงานเครือข่ายดำเนินงานในพื้นที่มีการสื่อสารส่งต่อข้อมูลการระบาดที่รวดเร็วทันเหตุการณ์และการทำมาตรการป้องกันที่มีการกำกับติดตามอย่างต่อเนื่อง[15]

ข้อเสนอแนะ

1. ควรนำรูปแบบกำหนดเป็นนโยบายเพื่อการนำสู่การปฏิบัติในทุกกิจกรรม ให้ผู้ที่เกี่ยวข้องดำเนินการปฏิบัติอย่างเคร่งครัด และมีการประเมินติดตามอย่างต่อเนื่อง เพื่อใช้ในการควบคุมป้องกันโรค

2. ควรนำรูปแบบใช้ในในการควบคุมป้องกันโรคในโรคติดเชื้อที่มีบริบทของโรคที่ใกล้เคียงกัน

กิตติกรรมประกาศ

ขอขอบคุณนายแพทย์สาธารณสุขจังหวัดน่าน คณะทำงานมาตรการปลอดภัยสำหรับองค์กรของจังหวัดน่าน ผู้บริหารและเจ้าหน้าที่เทศบาลเมืองน่าน กลุ่มพ่อค้าแม่ค้า และผู้ประกอบการ ถนนคนเดินกาดข่วงเมืองน่าน ทุกท่านที่มีส่วนร่วมในการสนับสนุนการศึกษาวิจัยครั้งนี้

เอกสารอ้างอิง

1. วิกิพีเดีย สารานุกรมเสรี. การระบาดของโควิด 19 ในประเทศไทย [อินเทอร์เน็ต]. [สืบค้นเมื่อ 23 มี.ค. 2566]. แหล่งข้อมูล: https://th.wikipedia.org/wiki/การระบาดของโควิด 19ในประเทศไทย
2. อภิสิทธิ์ คุณวรปัญญา. การปรับตัวในสถานการณ์การระบาดของโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 (COVID-19) เพื่อเตรียมพร้อมสู่ new normal สำหรับผู้ปฏิบัติงานตำแหน่งประเภทสนับสนุน มหาวิทยาลัยมหิดล. วารสารสถาบันวิจัยญาณสังวร 2565;13(1):83-104.
3. กรมอนามัย กระทรวงสาธารณสุข. ข้อเสนอการยกระดับมาตรการ กรณีเปิดสถานประกอบการในพื้นที่ควบคุมสูงสุดและเข้มงวด มาตรการปลอดภัยสำหรับองค์กร (COVID-free setting) [อินเทอร์เน็ต]. 2564 [สืบค้นเมื่อ 12 มี.ค. 2565]. แหล่งข้อมูล: https://shorturl.asia/PEY8W
4. World Health Organization. Coronavirus disease 2019 (COVID-19) situation report – 43 [Internet]. 2020. [cited 2020 Jan 15]. Available from: https://www.who.int/docs/default-source/coronaviruse/situation-reports/20200303- sitrep-43-covid-19.pdf?sfvrsn=2c-21c09c_2
5. สำนักงานสาธารณสุขจังหวัดน่าน. รายงานสถานการณ์โรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 จังหวัดน่าน. น่าน: สำนักงานสาธารณสุขจังหวัด; 2565.
6. สุจิต ห่วงสุวรรณ, เขมณัฏฐ์ อำนวยวรชัย, สุกัญญา สมมณีดวง, สุธาธินี รูปแก้ว. โควิด 19: การป้องกันและควบคุมการแพร่ระบาดในประเทศไทย. วารสารวิชาการมหาวิทยาลัย-อีสเทิร์นเอเชีย ฉบับสังคมศาสตร์และมนุษยศาสตร์ 2565;2(12):16-29.
7. วีระศิษฎ์ แก้วป่อง, ทัศนาวลัย อุฑารสกุล. ปัจจัยทุนทางสังคมและวัฒนธรรม และทุนทางเศรษฐกิจที่ส่งผลกระทบต่อกิจกรรมถนนคนเดินข่วงเมืองน่าน จังหวัดน่าน. วารสารสิ่งแวดล้อมสรรค์สร้างวินิจฉัย คณะสถาปัตยกรรมศาสตร์ มหาวิทยาลัยขอนแก่น 2563;19(3):79-96.
8. ศูนย์ข้อมูลสำนักงานสาธารณสุขจังหวัดน่าน. รายงานสถานการณ์โรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 จังหวัดน่าน. น่าน: สำนักงานสาธารณสุขจังหวัดน่าน; 2564.
9. กรมควบคุมโรค. คู่มือการปฏิบัติตามมาตรการผ่อนปรนกิจการและกิจกรรมเพื่อป้องกันการแพร่ ระบาดของโรคโควิด 19. [อินเทอร์เนต] 2563 [สืบค้นเมื่อ 12 มี.ค. 2565]. แหล่งข้อมูล: https://ddc.moph.go.th/viralpneumonia/gui_covid19_phase.php
10. Krejcie RV, Morgan DW. Determining sample size for research activities. Educational and Psychological Measurement 1970;30(3):607-10.
11. Guttman L. A basis for scaling qualitative data. American Sociological Review 1944:9(2):139-50.
12. จิราภรณ์ ชูวงศ์, ดวงใจ สวัสดี, กฤติยา ปองอนุสรณ์, ประไพ เจริญฤทธิ์. การพัฒนารูปแบบการป้องกันและการควบคุมการแพร่กระจายเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 ในชุมชนจังหวัดตรัง: การระบาดระลอกที่ 1. วารสารสุขภาพและการศึกษาพยาบาล 2564;2(27):201-15.
13. บัณฑิต เกียรติจตุรงค์. การพัฒนารูปแบบการมีส่วนร่วมของภาคีเครือข่ายในการป้องกันและควบคุมโรคติดเชื้อไวรัส

โคโรนา 2019 (COVID-19) อำเภอเมืองยาง จังหวัดนครราชสีมา. วารสารสำนักงานสาธารณสุขจังหวัดขอนแก่น 2564;2(3):193-206.

14. วินัย เดชร่มโพธิ์ทอง. การบริหารสถานการณ์การแพร่ระบาดของโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 (โควิด 19): กรณีศึกษาจังหวัดเชียงราย [วิทยานิพนธ์การค้นคว้าอิสระปริญญาวิทยาศาสตร์มหาบัณฑิต สาขาวิชานโยบายสาธารณะ]. พะเยา: มหาวิทยาลัยพะเยา; 2563. 90 หน้า.

15. แพรพันธ์ ภูริบัญชา, เชิดพงษ์ มงคลสินธุ์, ปวีณา จังภูเขียว. การพัฒนารูปแบบการเฝ้าระวังป้องกันและควบคุมโรคติดเชื้อไวรัสโคโรน่า 2019 ในพื้นที่เฉพาะ(bubble and seal) ของสถานประกอบการ จังหวัดมหาสารคาม. วารสารวิชาการสาธารณสุข 2565;31(1):49-62.

Abstract: Development of Safety Measures for Organization Settings to Prevent the Spread of COVID-19: a Case Study of Kad Khuang Walking Street, Nan Province, Thailand

Chongjit Pinsiri, M.P.H.*; Jetsadakon Noin, Dr.P.H.; Niratchara lillahkul, Dr.P.H.*****

** Nan Provincial Public Health Office; ** Phibunsongkhram Rajabhat University Phitsanulok; *** Sirindhorn College of Public Health, Yala Province, Thailand*

Journal of Health Science 2023;32(2):322-32.

This study aimed to develop a model of safety measures for organization settings to prevent the spread of COVID-19 using research and development method. The samples was divided into 3 groups: (1) general public and tourists, 369 people, (2) traders, 30 people, and (3) the members of the Working Group for Safety Settings, Nan Provincial Health Office, 21 people. Data were collect between April - June 2022. The results revealed that the model of safety measures for the organization of Kad Khuang Walking Street, Nan City for the prevention of the spread of COVID-19 was in the form of "Nan + 3 to coordinate the prevention of COVID-19" of 3 groups of people: (1) the general public and tourists, (2) traders of goods and services, and (3) government agencies; under 3 important measures which were guidelines for the prevention of COVID-19. These included: (1) measures and behaviors of a new way of life, (2) cleanliness measures and safety, and (3) measures for ventilation; operated with 3 elements: component 1: for general public/tourists, consisting of 8 activities, namely (1) wearing a mask, (2) social distancing, (3) walking in one lane, (4) buying-sell goods through partition, (5) self-service, (6) use of E-payment, (7) reducing contact with appliances, and (8) no smoking or drink alcohol. Component 2: for merchants of goods and services, consisting of 6 activities: (1) wearing a mask, (2) social distancing, (3) covering food or goods, (4) cleaning stalls, (5) using E-payment, and (6) opening space to reduce crowding. Component 3: for government agencies, consisting of 3 activities: (1) policy setting on New Normal measures, (2) network building, and (3) assessment, monitoring and supervision, and assessment of the results of the model. It was found that there was a high level of satisfaction; and highest level of confidence in safety measures for organizations to prevent the spread of COVID-19 in Nan Province, up to 87.6 percent of the samples. The results of this research demonstrated that the model could be used to control and prevent epidemic diseases in the context close to Kad Khuang Walking Street, Nan province.

Keywords: COVID-19; model development; safety measures for walking streets